

Wybrane strony Polskiej Deklaracji o Przyjaźni i Podziwie dla Stanów Zjednoczonych: podpis prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, najwyższych rangą przedstawicieli władz, instytucji państwowych, organizacji społecznych i religijnych; tom 1, 1926; fot. Biblioteka Kongresu USA

Polska Deklaracja o Podziwieniu i Przyjaźni dla Stanów Zjednoczonych

[#dziedzictwo](#)

Autor: [Culture.pl](#)

Opublikowany: 14 lip 2017

Udostępnij:
[Facebook](#)[Twitter](#)

Gdy w 1926 roku Stany Zjednoczone świętowały 150. rocznicę uchwalenia Deklaracji Niepodległości, naród polski przekazał im szczególny prezent – Deklarację o Podziwieniu i Przyjaźni.

Pod życzeniami złożonymi Amerykanom podpisało się wówczas 5,5 miliona Polaków, czyli co szósty obywatel ówczesnej Rzeczypospolitej. Zebrana w 111 tomach potężna kolekcja podpisów, którym towarzyszą liczne ilustracje i zdjęcia, jest dostępna online.

Wybrane strony Polskiej Deklaracji o Przyjaźni i Podziwieniu dla Stanów Zjednoczonych, tom 1, 1926; fot: Biblioteka Kongresu USA

W 1926 roku tomy Deklaracji przekazano na ręce urzędującego wówczas w Białym Domu prezydenta Calvina Coolidge'a. W latach 90. opiekująca się deklaracją Biblioteka Kongresu rozpoczęła digitalizację potężnego zbioru. Dwadzieścia lat później prace nad udostępnieniem dokumentu szerokiej publiczności postanowiła kontynuować Biblioteka Polska w Waszyngtonie. Owocem ich prac jest cyfrowa wersja wszystkich 30 tysięcy stron deklaracji dostępnych od teraz na stronie internetowej [Biblioteki Kongresu](#).

Odkrywanie kolekcji najlepiej rozpocząć od [pierwszego tomu](#), zawierającego m.in. podpisy najwyższych rangą przedstawicieli władz (w tym prezydenta Ignacego Mościckiego i premiera Józefa Piłsudskiego), rysunki artystów oraz ciekawy zbiór portretów i herbów rodowych. Tom otwiera dedykacja podkreślająca historię wieloletniej współpracy Polski i Ameryki w walce o wolność.

Naród polski przesyła obywatelom wielkiej Unii Amerykańskiej braterskie pozdrowienia wraz z zapewnieniem najgłębszego podziwu dla stworzonych przez Was instytucji, w których Wolność, Równość i Sprawiedliwość znalazły swój najwyższy wyraz stając się gwiazdą przewodnią dla wszystkich nowoczesnych demokracji. Święto Wasze szlachetni Amerykanie, nie jest tylko Waszym świętem. Znajduje ono gorący odzew w całym świecie, a szczególnie w naszej ojczyźnie Polsce, która dumna jest z tego, że w wielkiej godzinie Waszych dziejów u boku Jerzego Washingtona stali pod chorągwią wolności także bohaterowie naszych walk o wolność – Tadeusz Kościuszko i Kazimierz Pułaski.

Obok członków rządu, parlamentarzystów, a także najwyższych rangą urzędników województw, przedstawicieli wojska, biznesu i przedwojennego świata akademickiego, ogromną większość podpisów złożyli uczniowie przedwojennych szkół. Tomy od 14 do 110 zawierają podpisy pochodzące z blisko 20 tysięcy szkół podstawowych. Większość woluminów zorganizowana została w porządku alfabetycznym, zgodnie z miejscem złożenia podpisu. W zależności od tego, czy szukamy ówczesnego mieszkańca Augustowa czy Żarowa, przewodnik wskaże nam odpowiedni tom.

III. A.

Ascher Zygfryd	Spisicki Tomasz.	Goldfarb Klemens	
Squacy Boruau	Mark Metewsz	Gromat Adolmund	
Proroi Remuslot.	Reese Mark	Karimczyk Józef.	
Chlebiniński Adam.	Schmidt	Kopacz Włodzimierz	
Liciliwicz. Tadeusz.	Prust	Klerenski Aleksander	
Dawiszewski St.	Günswem Alfred.	Kojner Roman	
Dyako Eugenjan.		Tomaszowski	
Dziadosz Józef.	Tauper Maks		
Eberl Józef	Porokalski		

I. A.

Borawski Jan	Grudnicki Jerzy.	Lemicki Edward.	Pysni
Pruski Jan	Erö Tadeusz	M. D.	L. K.

Strona z podpisami z Polskiej Deklaracji o Przyjaźni i Podziwie dla Stanów Zjednoczonych, tom 7, 1926; fot: Biblioteka Kongresu USA

Zbiór to nie tylko świadectwo wspólnej historii obydwu narodów, ale też cenne źródło badań dla historyków i genealogów. Skorzystać mogą z niego też amatorzy, którzy wśród podpisów chcieliby odnaleźć kogoś ze

swoich przodków. Pomocny może okazać się wówczas krótki [przewodnik](#) przygotowany przez Bibliotekę Kongresu. Choć nie znajdziemy w nim szczegółowego wykazu nazwisk, znajomość miejsca zamieszkania lub pracy naszego przodka pomoże zawęzić obszar poszukiwań.

"To właściwie gigantyczna kartka urodzinowa" – zauważyła Sahr Conway-Lanz, historyk manuskryptów z Biblioteki Kongresu, dodając, że dokument stanowi istotne świadectwo ówczesnego kształtu społeczeństwa polskiego. Piętnaście lat po złożeniu na ręce Amerykanów deklaracji, w wyniku II wojny światowej, Polska straciła blisko sześć milionów swoich obywateli, w tym trzy miliony Żydów. Dla rodzin zmarłych i historyków zbiór może okazać się pomocny w rekonstrukcji losów ofiar, ponieważ złożone pod deklaracją podpisy to często ostatni ślad ich istnienia.

Zachęcamy do przyjrzenia się zbiorom. Znalezienie konkretnych nazwisk może zająć trochę czasu, ale nagrodą za ten wysiłek jest widok zdobiących deklarację dzieł [Zofii Stryjeńskiej](#) i [Władysława Skoczylasa](#), ciekawe są też starannie wykaligrafowane dziecięce podpisy.

Źródła: Biblioteka Kongresu, materiały prasowe, Culture.pl; oprac. Alena Aniskiewicz, 13 lipca 2017

Pod życzeniami złożonymi Amerykanom w 1926 r. podpisali się uczniowie 7-mio klasowej Szkoły Powszechnej w Dubience

- więcej (szukamy autografów naszych przodków)...